

ויצא (291)

הרהרתי מזה כלום ביום, אלא בודאי חלום אמת הוא שיש ה' במקום הזה.

ספר "מקח טוב"

האופנים שאפשר להשיג את המדרגה הנעלית של מדת אמת.

וַיִּרְא וַיֹּאמֶר מַה נִּוְרָא הַמָּקוֹם הַזֶּה אֵין זֶה פִּי אִם בַּיִת אֱלֹוִקִים וְזֶה שְׁעַר הַשָּׁמַיִם (כח. יז)

יש לפרש, דייעקב הוא מדת האמת כמו שכתוב (מיכה ז. כ): "תתן אמת ליעקב וכו'..." שההולך במדת האמת צריך לזה עבדות גדול ומורא ופחד ושמירה בכל אופנים. ואמר יעקב: "מה נורא המקום הזה", רצה לומר, באיזה אופן אפשר לבא למדרגת אמת, "אין זה", רצה לומר, שבלתי אפשרי לבא למדרגת אמת, שהוא מדרגת נורא, כי אם באופן זה, דהיינו: "פי אם בית אלוקים", פירוש, שצריך לאחוז ב' מדרגות: א) שידמה בעיניו כאלו עומד למעלה בעולמות העליונים בבית אלוקים ממש לפני השי"ת, ומדרגת הב' שיאחוז במדת הכנעה מאוד מאוד, דהיינו: "וזה שער השמים", פירוש, יחשוב תמיד כאילו הוא מתחיל בעבודת הבורא עתה ועומד על השער ופתח התחלת עבודת השמים.

ספר "עלים לתרופה"

וַנִּתֵּן לִי לְחֵם לֶאֱכֹל וּבְגָד לְלַבֵּשׁ (כח. כ)
מדוע הדגיש יעקב "וַנִּתֵּן לִי לְחֵם לֶאֱכֹל וּבְגָד לְלַבֵּשׁ", הלא פשיטא שהלחם נועד לאכילה והבגד ללבישה, ואם כן די היה לומר "וַנִּתֵּן לִי לְחֵם וּבְגָד"? אכן, יש אדם אשר ביתו מלא כל טוב, יש לו אוכל בשפע רב, אולם הוא מורתק למיטת חוליו, אסור לו להכניס לפיו והוא ניזון מנוזלים המוחדרים דרך צינורית ישירות אל דרכי העיכול. אך בכך לא די שבביתו של אותו אדם יש מלתחה מלאה בגדים נאים והדודים, אם הם חסרי שימוש, שכן האדם עצמו בבית החולים הוא לבוש כשאר החולים בבגדי בית החולים הפשוטים. נמצא לא די לבקש ולהתפלל לה' שיתן לנו לחם ובגד, אלא יש להוסיף ולהתפלל שנוכל לאכול מן הלחם וללבוש את הבגד.

ספר "ומתוק האור"

וְשָׂכַתִּי בְּשָׁלוֹם אֶל בַּיִת אָבִי (כח. כא)
"בְּשָׁלוֹם", שלם מן החטא, שלא אלמד מדרכי לבן (רש"י). התקשו המפרשים מנין הוכיח רש"י שכוונת הכתוב "בְּשָׁלוֹם" הוא שלם מן החטא, ולא כפשוטו של מקרא שישוב בשלום, שלם בלי פגע. יש לתרץ: אמרו בגמרא (ברכות סד.): הנפטר מן המת לא יאמר לו לך לשלום אלא לך בשלום, הנפטר מן החי לא יאמר לו לך

וַיִּצֵא יַעֲקֹב מִבְּאֵר שֶׁבַע וַיֵּלֶךְ תְּרַנָּה (כח. י)

וילך חרנה יצא ללכת לחרן (רש"י). ולכאורה מדוע אמר הכתוב "וַיֵּלֶךְ תְּרַנָּה", והלא אמרו חז"ל דשהה י"ד שנים אצל שם ועבר, וכיצד איפוא ניתן לומר שיצא לחרן בשעה שהתעכב כל כך הרבה זמן בשם ועבר. ויבואר ע"פ דעת ר"ת (קידושין כט: בתוד"ה הא) דס"ל דמי שהוא עני ואין לו כדי לפרנס את ביתו צריך קודם להקדים וללמוד תורה ואח"כ לישא אשה, דאם ישא אשה כיצד יוכל ללמוד ורחיים בצוארו ויעסוק בתורה, אכן מי שהוא עשיר טוב לו שקודם ישא אשה ואח"כ ילמד תורה בטרה. והנה מסופר במדרש דאליפו רץ בשליחות אביו עשו להרוג את יעקב, ויעקב נתן לו כל ממנו ונעשה עני ועני חשוב כמת. לפ"ז אתיא שפיר, דבתחילה כשיצא יעקב מבאר שבע היה עשיר ועל כן פנה מיד לחרן כדי לישא אשה, שהרי מי שהוא עשיר צריך להקדים ולישא אשה, אבל לאחר שיצא ניטל ממנו כל רכושו ע"י אליפו ונעשה עני, ולכך פנה לשם ועבר כדי ללמוד תורה, דמי שהוא עני צריך להקדים וללמוד תורה. וזהו שאמר הכתוב "וַיֵּלֶךְ תְּרַנָּה" וכפי שפירש"י, ללכת לחרן, דאכן מטרתו ביציאתו היתה לילך לחרן, רק באמצע נשתנה המצב ובשל כך הלך לשם ועבר.

ספר "המאור שבתורה"

וַיַּחֲלֵם וְהָיָה סֵלֶם מַצָּב אַרְצָה וְרֵאשׁוּ מַגִּיעַ הַשָּׁמַיְמָה (כח. יב)
אם האדם שפל בעיני עצמו, שהוא "מַצָּב אַרְצָה" אזי "וְרֵאשׁוּ מַגִּיעַ הַשָּׁמַיְמָה", הריהו באמת גדול בשמים, כפי שאמר הזוהר הקדוש: 'מאן דהוא זעיר איהו רב', והוא זוכה לידי כך שיהיה 'וְהָיָה ה' נֹצֵב עֲלָיו', שתהא השכינה שרויה עליו, כמאמר הכתוב: 'אשכון את דכא' ספר "מענינה של תורה"

וַיִּיקֶץ יַעֲקֹב מִשְׁנָתוֹ וַיֹּאמֶר אָכֵן יֵשׁ ה' בְּמָקוֹם הַזֶּה וְאָנֹכִי לֹא יָדַעְתִּי (כח. טז)

יש לדקדק למה לו לסיים ואנכי לא ידעתי. ונראה דהנה איתא בגמרא (ברכות נה:): דחלומות באים מהרהורי לבו של האדם ביום, דהרי מימיו לא חלם אדם שפיל נכנס בתוך מחט דק לפי שלא עלה על לבו הרהור בזה מעולם כיון שאי אפשר להיות. והנה הכא שאמר יעקב אכן יש ה' במקום הזה והוכחתו היתה מזה שחלם שה' נצב עליו, לכאורה איכא למימר שבאמת זה אינו, אלא שביום הרהר כן שה' נצב עליו ולכן חלם כך בלילה, על זה אמר יעקב "אָכֵן יֵשׁ ה' בְּמָקוֹם הַזֶּה", והראיה שהרי "וְאָנֹכִי לֹא יָדַעְתִּי", היינו שמעולם לא ידעתי ולא עלה על לבי שיש ה' במקום הזה, על כן אי אפשר להיות שהחלום בא לי מהרהורי היום שהרי לא ידעתי ולא

בשלוש אלא לך לשלום. טעם הדבר, כי כל זמן שהאדם חי הוא 'הולך', עליו להוסיף וללכת בשלימות, לכן יש לומר לו 'לך לשלום', שיהיה מוסיף והולך. אך למת דכבר נעשה חופשי מן המצוות, אומרים 'לך בשלום', לך עם השלימות דכבר השגת עד כה. לפיכך התקשה רש"י, כיצד זה ביקש 'יְשַׁבְּתִי בְּשָׁלוֹם', שמשמעותו שלא יהיה מוסיף והולך, והרי היה עליו לומר 'יְשַׁבְּתִי לְשָׁלוֹם'? לכן הוכיח רש"י לבאר כן פשט הכתוב "בְּשָׁלוֹם", שלום מן החטא, שלא יהיה בזה חלילה בגדר מוסיף והולך.

וּתְאָמַר לְאֵה נָתַן אֱלֹקִים שְׂכָרִי אֲשֶׁר נָתַתִּי שְׂפָחְתִּי לְאִישִׁי וּתְקַרְא שְׁמוֹ יִשְׁשַׁכֶּר (ל. יח)

קשה, למה תלתה לאה את שכרה בעבור מסירת השפחה, ולא בשכר הדודאים שנתנה לרחל כמו שהיא עצמה אמרה ליעקב, "כי שכר שכרתיך"? יש לומר, שאם לאה היתה נותנת לבנה שם על שכר הדודאים, היה זה ח"ו קטרוג תמידי על רחל, אשר זלזלה במשכב הצדיק תמורת דודאים, לכן החליטה לאה לקרוא לו על שם שכר נתינת השפחה. ויותר מכך, שם זה תזכיר את הזכות של רחל שגם היא נתנה את שפחתה ליעקב, ואכן אחרי כן נאמר "ויזכור אלוקים את רחל".

ספר "ילקוט מאיש לרעהו"

וּתְעַן רַחֵל וְלֵאָה (לא יד)

למה מתה רחל תחילה, כי דברה בפני אחותה (ב"ר). מה גדול חובת הזהירות בכבוד הזולת. הרי רחל היתה זהירה כ"כ בכבוד אחותה שלא לביישה ומסרה לה הסימנין. אע"פ שבזה היתה עלולה ליפול לידי עשו. ובשכר זה אמר לה הקב"ה יש שכר לפעולתך היינו הפעולה הזאת, ומכל מקום בענין דק כזה נקנס עליה מיתה.

ספר "מאורה של תורה"

סיבה ומסובב

וַיָּקֶם יַעֲקֹב וַיִּשָּׂא אֶת בְּנֵי וְאֶת נַשְׂוֵי עַל הַגְּמְלִים... וְלָבָן הֵלֵךְ לְגֹזֵז אֶת צֶאֱנוּ (לא. יז-כ)

לכאורה קשה, שהלא הסדר היה הפוך, קודם "וְלָבָן הֵלֵךְ לְגֹזֵז אֶת צֶאֱנוּ", וזה איפשר ליעקב "לשאת את בניו ואת נשיו על הגמלים ולברוח"? חשבתי לומר, כי התורה באה ללמד אותנו שאין הפשט שלהן היה צריך לגזוז צאנו ולכן הלך מן הבית, וכך יכול היה יעקב לברוח. הפשט היא בדיוק להיפך: יעקב היה צריך לברוח, ולכן סובבה ההשגחה שלבן יצטרך ללכת לגזוז את צאנו. כעין זה מתבאר גם הפשט "ויהי מקץ שנתיים ימים ופרעה חולם": ונולד הצורך לפתור לו אותו, וזה שהביא לסיומן של השנתיים בהן יוסף היה בבית האסורים. הפשט הוא בדיוק להפך: הסתיימו השנתיים ההם שנגזר על יוסף להיות בבית אסורים, ונולד צורך לשחררו משם, וזה הביא לכך שפרעה חולם, וצריך היה להביא את יוסף לפתור אותו.

ספר "יחי ראובן"

הלכה: עניית אמן

אמן הוא לשון אמנה, שמאמת הדבר. וכן הוא ראשי תיבות א-ל מלך נאמן. כוונת ופירוש מלת אמן כוללת שתי ענינים: (א), אמת, אני מאמין. (ב), הלוואי. סוגי הברכות ועניית אמן עליהם מתחלקים לג' חלקים: (א) ברכות שהם שבח או הודאות, הכוונה בהן "אמת היא הברכה ואני מאמין בה. כגון בכות השחר, ברוך שאמר וכו'... (ב) 'בקשות', הכוונה בהן: הלוואי ויהי רצון שיקויים דבר זה, כגון: אמן שבקדיש, או ברכת רחם נא שבברכת המזון. (ג) ברכות שהם שבח וגם בקשה, בהם צריך שיכוין ב' הכוונות יחד, גם אמת וגם הלוואי. כגון: ברכות אמצעיות שבשמונה עשרה, רצה, שים שלום.

ספר "נוטרי אמן"

פתגם: חסד ואמת אל יעזובך קושרם על גרגותיך כותבם על לוח לבך. משלי

חקירה: חזקה לא חציף איניש לזיופי

מסתבר שלא זיף כי רוב האנשים אינם חצופים (אומדנא בירור), או חזקת כשרות (וכשאר חזקה דמעיקרא, הנהגה) (רב חיים מטעלו גיטין א, ד"ה הרינו: מחלוקת בעלי התוספות)

ספר "קובץ יסודות וחקירות"

סיפור: באין לב

באו וסיפרו לו לרב דמתא, כי מלשין פלוני 'אכל קורצא', אצל שר העיר על היהודים. ניחמם הרב ואמר: תנוח דעתכם, אין מקום לדאגה. דברי המלשין לא נכנסו ללבו של המושל, שכן לא יצאו מן הלב, הואיל ולמלשין אין לו לב.

שבת שלום

יוצא לאור לרפואה שלימה של דינה בת מרים, הדסה אסתר בת רחל בחלא קטי, אברהם בן רבקה, מאיר בן גבי זווירה, פליקס סעידו בן אטו מסעודה, אליהו בן תמר, ראובן בן איזא, ששא בנימין בין קאריין מרים, ויקטוריה שושנה בת ג'ויס חנה, רפאל יהודה בן מלכה, אליהו בן מרים, שלמה בן מרים, שמחה ג'וזת בת אליז, אבישי יוסף בן שרה לאה, אוריאל נסים בן שלוח, אלחנן בן חנה אנושקה, רבקה בת ליהו, רישאר שלום בן רחל, נסים בן אסתר, מרים בת עזיזא, חנה בת רחל, דוד בן מרים, יעל בת כמונה, חנה בת ציפורה, ישראל יצחק בן ציפורה, יעל רייזל בת מרטיין היימה שמחה. זיווג הגון: לאלודי רחל מלכה בת חשמה, ולציפורה לידיה בת רבקה, ליוסף גבריאל בן רבקה, למרים בת רבקה, הצלחה לחנה בת אסתר וליונתן מרדכי בן שמחה ברכה זרע של קיימא ללבנה מלכה בת עזיזא וליאור עמיחי מרדכי בן גייזל לאוני. לעילוי נשמת: ג'ינט מסעודה בת ג'ולי יעל, אליהו בן זהרה, שלמה בן מחה, מסעודה בת בלח, יוסף בן מייכה. מוריס משה בן מרי מרים. משה בן מזל פורטונה. שמחה בת קמיר. מיכאל צ'ירלי בן ג'ולייט אסתר.

